

NORBERGS
KOMMUN

Riktlinje

1(28)
2026-05-07
SN 2026/0030

Riktlinjer för handläggning enligt socialtjänstlagen

Socialnämnden

NORBERGS KOMMUN

Norberg kommuns styrdokument kan delas in i tre grupper: reglerande, normerande och aktiverande.

1. **Reglerande** styrdokument förtydligar ansvar och befogenheter.
2. **Normerande** styrdokument förklarar kommunens förhållningssätt.
3. **Aktiverande** styrdokument förklarar önskat läge som vi vill befinna oss i inom specifika områden eller verksamheter.

Matrisen nedan förklarar vilka dokument som hör hemma i vilket sammanhang:

	Reglerande	Normerande	Aktiverande
Övergripande	Arbetsordning	Policy	Strategi
Allmän	Reglemente	Riktlinjer	Handlingsplan
Detaljerad	Delegationsordning	Regler	Verksamhetsplanering

Hämtat ur Riktlinjer för styrdokument, Dnr NBGK 2023/0787.

Beslutad av: Socialnämnden

Datum: 2026-03-24

Dokumentets giltighet: 2026-04-01 och tills vidare

Innehållsförteckning

Riktlinjer för handläggning enligt socialtjänstlagen	1
Syfte	6
Bakgrund	6
Socialtjänstens grundläggande principer	6
Portalparagraf.....	6
Förebyggande.....	6
Lättillgänglig	7
Planering av insatser i ett helhetsperspektiv.....	7
Kunskapsbaserat med beprövad erfarenhet och god kvalité	7
Insatser utan behovsprövning	7
Värdigt liv, välbefinnande	7
Jämlika jämställda levnadsvillkor.....	8
Förebygga och motverka brottslighet	8
Barnperspektivet.....	8
Allmänna principer vid bedömning	8
Förhållningssätt.....	9
Informationsskyldighet.....	9
IBIC	9
Ansvarsfördelning	9
Ansökan om bistånd	10
De olika insatserna	10
Behovet tillgodoses på annat sätt.....	10
Makar.....	10
Föräldrar och barn	11
Ekonomihantering	11
Fastighetsägare/ hyresvärd	11
Husdjur/ Egendom.....	11
Serviceinsatser.....	12
Beslut	12
Bifall av insats	12
Avslag av insats	12
Beslut för viss tid	12
Överklagan	12

NORBERGS
KOMMUN

Överlämna beslut till utförare	13
Avgifter	13
Rapporteringskyldighet	13
Uppföljning av beslut	13
Avgränsning till hälso-och sjukvårdsinsatser (HSL)	13
Våld i nära relationer	14
Handläggning och dokumentation	14
Företrädare för den enskilde	14
Personligt ombud	14
God man och förvaltare	15
God man	15
Förvaltare	15
Anhörigbehörighet	15
Framtidsfullmakt	16
Ansvarsfördelningar	16
Kommunens yttersta ansvar	16
Ansvar mellan kommunerna	16
Folkbokföringsort och bosättningskommun	16
Förhandsbesked	17
Kortare vistelse i annan kommun	16
Överflyttning av ärende till annan kommun	17
Personer som är bosatta i Sverige men visats utomlands	17
Lagen om mottagande av asylsökande (LMA)	17
Kommunens ansvar för insatser till EU/EES medborgare	17
Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk	18
Insatser utan individuell behovsprövning	18
Fixartjänst	18
Förebyggande hembesök	18
Möteplats Senior	18
Insatser utifrån individuell behovsprövning och beslut	18
Tillsyn	18
Trygghetslarm	19
Trygghetskamera	19
Omvårdnad i det dagliga livet	19

NORBERGS
KOMMUN

På- och avklädning.....	19
Personlig hygien.....	19
Dusch.....	19
Toalettbesök.....	19
Egenvård.....	19
Enklare matlagning.....	20
Hushållssysslor.....	20
Inköp.....	20
Apoteksärenden.....	20
Ledsagning.....	21
Matdistribution.....	21
Stöd vid måltid.....	21
Stöd vid promenad.....	22
Städ.....	22
Tvätt/klädvård.....	23
Boendestöd.....	23
Sysselsättning.....	24
Person som vårdar eller stödjer närstående.....	25
Dagverksamhet för personer med demensdiagnos.....	25
Avlösarservice.....	25
Växelvård.....	26
Kortidsvistelse.....	26
Särskilt boende.....	27
Parboende/medboende.....	28
Parboende.....	28
Medboende.....	28
Vid ändrade förhållanden.....	28

Syfte

Riktlinjerna ska ge stöd för en rättssäker och likvärdig handläggning vid bedömning av ansökningar om insatser enligt Socialtjänstlagen (2025:400). De ska användas som vägledning av alla som arbetar med myndighetsutövning inom socialnämndens ansvarsområde. Därigenom säkerställs att besluten utgår från samma bedömningsgrunder enligt lagkrav samt för vad som normalt ingår i begreppet skäliga levnadsvillkor, utan att ersätta den individuella behovsprövningen för varje ansökan.

Bakgrund

Socialtjänstens verksamheter styrs i grunden av socialtjänstlagen som utgår ifrån att utveckla enskildas och grupperns egna resurser samt möjligheten att enskilda får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande. Samtidigt behöver den enskildes eget ansvar beaktas för sin och andras sociala situation. Socialtjänstlagen (2025:400) innebär att socialtjänstens arbetssätt och förhållningssätt ska präglas av att vara förebyggande, tillgänglig, med bred helhetssyn och med extra fokus på jämställdhet. Samtidigt ska arbetet bygga på kunskap och evidens med ett tydligt och utpräglat barnrättsperspektiv. Även det brottsförebyggande förhållningssättet ska genomsyra socialtjänstens verksamheter och arbetssätt. Fokus läggs på människors olika individuella behov och förutsättningar oberoende av målgrupp. Delarna förutsätter och är beroende av varandra och belyser vikten av helhetssyn för att fullt ut möjliggöras.

Socialtjänstlagens grundläggande principer

Portalparagraf

2 kap. Socialtjänstens mål, Övergripande mål och principer

1 § Socialtjänsten ska med utgångspunkt i demokrati och solidaritet främja enskildas

*Ekonomiska och sociala trygghet,
Jämlika och jämställda levnadsvillkor, och
Aktivt deltagande i samhällslivet.*

Verksamheten ska bygga på respekt för enskildas självbestämmanderätt och integritet.

Verksamhetens inriktning:

2 § Socialtjänsten ska inriktas på att utveckla enskildas och grupperns egna resurser och samtidigt beakta den enskildes ansvar för sin och andras sociala situation.

3 § Socialtjänsten ska inriktas på att enskilda får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande.

4 § Socialtjänsten ska arbeta förebyggande och vara lätt tillgänglig.

Förebyggande

Socialtjänstens alla verksamhetsområden ska arbeta förebyggande och genomsyras av tidiga insatser och att vara lätt tillgänglig. Verksamheterna ska arbeta proaktivt och förebygga sociala problem, innan problemen har uppstått eller när de ännu inte vuxit sig stora. En viktig aspekt är att stöd och insatser skall

frigöra enskilda och gruppers egna, inneboende resurser.

Lätt tillgänglig

Socialtjänsten ska vara lätt tillgänglig genom att sänka trösklarna och erbjuda kontakt samt insatser enkelt och smidigt. Kontakt med socialtjänsten ska erbjudas på olika sätt, och vid behov även utanför kontorstid. Att ta del av information och insatser digitalt eller användarvänligt på andra sätt ska vara lätt tillgängligt

Planering av insatser i ett helhetsperspektiv

Verksamheterna ska främja goda miljöer i kommunen i samverkan med andra samhällsorgan, enskilda organisationer och fysiska personer. Insatser ska planeras för enskilda inom alla verksamhetsområden där behovet av tidiga och förebyggande insatser särskilt ska vägas in. Huvudregeln är att planeringen ska göras i samverkan med regionen och andra relevanta aktörer, vilka till exempel kan vara civilsamhället och polisen. Planeringen kan hjälpa kommunen att bättre anpassa verksamheten efter behoven och att använda resurserna på bästa sätt.

Kunskapsbaserat med beprövad erfarenhet och god kvalitet

Verksamheten ska bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Var och en som fullgör uppgifter inom socialtjänstens verksamhetsområde ska medverka till att den verksamhet som bedrivs och de insatser som genomförs är av god kvalitet. Det innebär bland annat att kunskap från vetenskapliga studier ska vara en utgångspunkt när socialtjänsten planerar, genomför och utvärderar sin verksamhet samt att rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda missförhållanden i alla verksamheter finns och efterlevs. Även då socialtjänsten bedömer vilken insats som ska ges, ska vetenskap och beprövad erfarenhet vägas in, utöver insatsens lämplighet, kostnaderna för insatsen samt den enskildes önskemål. Om det inom ett område saknas vetenskapliga studier eller beprövad erfarenhet, eller om underlaget är begränsat, uppmantras till lokala erfarenheter och lärdomar som med tiden kan nyttjas som beprövad erfarenhet. Detta sker genom att arbeta strukturerat, metodiskt och att regelbundet följa upp arbetet och använda dokumentation för ny forskning.

Insatser utan behovsprövning

I socialtjänstlagen 11 kap. 5 och 6 §§ SoL får kommunerna befogenhet att besluta om att insatser i vissa fall kan ges utan individuell behovsprövning. Insatser utan behovsprövning ska vara ett komplement till nuvarande ordning biståndsbedömda insatser. Insatserna omfattas fortfarande av krav på dokumentation, om socialnämnden inte fattat beslut om annat. För enskilda med tillfälliga eller enklare behov hänvisas i första hand till utbudet för de insatser utan behovsprövning som erbjuds av kommunen och/eller civilsamhället. *Insatser utan behovsprövning som är aktuella i Norberg beskrivs längre ner.*

Värdigt liv och välbefinnande

Enskilda ska få leva ett värdigt liv och känna välbefinnande där en enskilde ska tillförsäkras skäliga levnadsförhållanden – vilka är målsättningen för hela socialtjänstens verksamhetsområde. Det innebär att äldre och personer med fysiska, psykiska eller av andra skäl som möter betydande svårigheter i sin livsföring, genom stöd och insatser ges möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden, bidra till och ingå i samhället utifrån sina förutsättningar och ha en aktiv och meningsfull tillvaro utifrån de egna förutsättningarna. Så långt det är möjligt ska den enskilde också kunna välja när och hur beviljade insatser ges i hemmet eller boendet. Av lagens förarbeten framgår att helhetsperspektivet kring den

enskildes situation ligger till grund för bedömningen och beslut av insats utifrån hur behovet på bästa sätt kan tillgodoses.

Jämlika och jämställda levnadsvillkor

Socialtjänsten ska främja jämlika och jämställda levnadsvillkor. Bedömningarna i handlägningsprocessen ska bygga på respekt för den enskildes självbestämmande, integritet, utifrån alla människors lika värde samt utgå från principen om jämlika och jämställda levnadsvillkor.

Det innebär att bedömningen ska ske objektivt. Stereotypa föreställningar om kön, etnicitet, ålder, funktionsnedsättning, sociala eller socioekonomiska förhållanden får inte styra bedömningar. Flickor, pojkar, kvinnor och män ska bemötas och tillförsäkras insatser utifrån behov och alla beslut ska utgå från de individuella behoven hos den enskilde. Genom att lägga mer fokus på jämställdhet kan socialtjänsten bli mer uppmärksam på omotiverade skillnader och se till att dessa inte bevaras eller förstärks.

Förebygga och motverka brottslighet

Socialtjänsten ska arbeta förebyggande för att motverka skadligt bruk, beroende av alkohol och narkotika, andra beroendeframkallande medel, spel om pengar samt arbeta förebyggande för alla former av brottsligt samvärd, brottsliga handlingar och brottsliga beteendemönster. Arbetet kan bestå av insatser av mer allmänt förebyggande karaktär med ett brottsförebyggande fokus. Det kan även bestå av olika typer av riktade insatser i form av manualbaserade program för att motverka fortsatt normbrytande beteende och kriminalitet, insatser i samverkan med andra aktörer såsom sociala insatsgrupper eller särskilt stöd till den som vill lämna en kriminell bana eller livsstil.

Barnperspektivet

Barnperspektivet är stärkt utifrån att barnkonventionen blev lag 2020. Vid alla utredningar som direkt eller indirekt berör barn ska barnets bästa särskilt beaktas och det ska framgå hur barnperspektivet har tillgodosetts. Barn har rätt att behandlas med respekt och att komma till tals, hänsyn ska tas till barnets åsikter. Om barnet inte vill framföra sina åsikter ska detta respekteras. Konventionen definierar barn som varje människa under 18 år och bygger på fyra grundprinciper;

- Alla barns lika värde och rättigheter
- Barnets bästa i alla beslut
- Rätt till liv, överlevnad och utveckling
- Rätt att uttrycka sina åsikter och att bli lyssnad på

Socialtjänsten är skyldig att säkerställa och möjliggöra följsamhet till de fyra principerna. Relevant information ska ges kontinuerligt och anpassas till barnets ålder, mognad och individuella förutsättningar. Den som lämnar information ska så långt det är möjligt försäkra sig om att barnet förstått informationen. Socialtjänsten ska arbeta för att placerade barn ges möjlighet till kontakt med föräldrar, syskon och andra närstående. Det enskilda barnets önskemål och behov av kontakt ska vara avgörande.

Allmänna principer vid bedömning

Den enskildes behov av insatsen bedöms alltid utifrån den enskildes individuella situation och utgångsläge. Bedömningen av insatser sker mot bakgrund av individens helhetssituation och den enskilde har alltid ett grundläggande ansvar för sin livssituation och för sina livsval. Det innebär ett egenansvar att själv försöka tillgodose sina behov om behoven skulle kunna avhjälpas eller minskas. Exempelvis genom att byta bostad

när den nuvarande bostaden inte längre motsvarar behoven, eller att överväga om bostadsanpassning, hjälpmedel eller träning kan underlätta och påverka situationen. Alternativa lösningar ska alltid prövas först. Alla insatser bygger på frivillighet och med beaktande av den enskildes integritet. Insatserna ska, så långt det är möjligt utformas tillsammans med den enskilde.

Förhållningssätt

Den som söker hjälp hos socialtjänsten ska bli bemött på ett professionellt sätt, med respekt och intresse för personens situation och med förståelse för varje enskild, unik person. Inkommen ansökan samt verkställande av insats skall hanteras skyndsamt. Den som inte är nöjd med hur insatserna genomförs kan lämna synpunkter/klagomål skriftligen eller muntligt. Den som emottar ett klagomål/synpunkt hänvisar eller vägleder den enskilde till kommunens klagomålshantering. Alternativt skriver ner ett muntligt klagomål/synpunkt som inkommer för vidare hantering i kommunens system.

Informationsskyldighet

I linje med det förebyggande arbetssättet finns ett utpräglat ansvar för verksamheten att i den första kontakten med socialtjänsten alltid vara den enskilde behjälplig genom att informera om vilka möjligheter som finns inom ramen för olika lagar. Detta innebär ett ansvar för att vägleda och belysa vilka skillnader de olika lagrummen ger, exempelvis om det finns grund för att ansöka om insatser enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Ansvaret innebär också att informera om möjligheten till andra former av stöd och hjälpmedel liksom att förmedla kontakt, exempelvis med arbetsterapeut, till öppna insatser/instanser eller till stöd som erbjuds av civilsamhället och frivilligorganisationer. Det innefattar även att informera om vad som generellt finns att tillgå i samhället, inklusive digitala former av stöd. Kommunen har informationsskyldighet även till personer som har behov av insatser, men där motivationen att ta emot stöd kan vara låg.

IBIC

Verksamheterna inom socialtjänsten ska arbeta utifrån Individens Behov I Centrum (IBIC). IBIC är ett behovsinriktat systematiskt arbetssätt med fokus på behov och helhetssyn, där den enskilde, och eventuellt anhöriga/närstående ges möjlighet att vara delaktig i utredning, planering, genomförande och uppföljning. Utredningar och genomförande av insatser utifrån IBIC ger goda förutsättningar till en likvärdig och ett rättssäkert förhållningssätt då samma arbetssätt och gemensamma begrepp följs i en strukturerad dokumentation. *Se vidare Socialstyrelsens vägledning (2023) Individens behov i centrum.*

Ansvarsfördelning

Handläggare tar emot den enskildes ansökan, utreder och bedömer personens behov samt beslutar om insatser med stöd av socialtjänstlagen. Handläggaren dokumenterar utredning och beslutet i enlighet med socialtjänstlagens och förvaltningslagens bestämmelser. Handläggaren utformar mål och datum för uppföljning av insatser och delger insatser till aktuell utförare. Handläggaren ansvarar också för samordning och kontinuerlig uppföljning och vid behov omprövning av besluten.

Utförare verkställer beviljade beslut och ansvarar för att genomföra insatserna utifrån en upprättad genomförandeplan. I planen ska det framgå vad målet med stödet är, vad som ska göras, när, hur det ska ske samt datum för när uppföljning sker. Utgångspunkten ska vara att den enskilde själv ska medverka och vara delaktig i planeringen utifrån sina förutsättningar. En genomförandeplan ska vara upprättad inom 30 dagar från och med att insatsen verkställs och är en viktig grund för uppföljningen av beslutet.

Ansökan om bistånd

Alla har rätt att ansöka om en insats enligt socialtjänstlagen. Det är den enskilde själv, från 15 år eller behörig ställföreträdare, till exempel god man eller förvaltare (enbart inom ramen för sitt förvaltarskap) som kan ansöka. När ansökan har gjorts finns samtycke att inleda en utredning. Innan ärendet har avgjorts kan ansökan ändras genom tillägg eller avdrag. Socialtjänstlagen innehåller dock inga möjligheter att tvinga någon att ta emot hjälp, vilket innebär att en utredning av den enskildes behov och beslut om insatser endast kan genomföras om den enskilde själv vill det. Allt underlag till utredningen inhämtas med den enskildes samtycke. Det är den som ansöker om en insats som har ansvaret för att visa att behovet finns. Det är också den enskilde som styr utredningen av behov genom att beskriva vad han eller hon vill ha hjälp med. En ansökan om bistånd skall alltid leda till en dokumenterad utredning även om det står klart att insatsen inte kommer att beviljas.

De olika insatserna

Socialtjänstens insatser bör underlätta för den enskilde att leva och bo självständigt med ett värdigt liv som främjar välbefinnandet. Den enskilde ska så långt det är möjligt vara delaktig och ha inflytande över när och på vilket sätt stödet ges. De olika insatserna ges kompletterande och förebyggande för att underlätta den dagliga livsföringen till ett fortsatt självständigt liv.

Begreppet ”digitalt först” innebär att digitala lösningar ska övervägas som ett förstahandsalternativ där det är möjligt och kvalitetssäkrat då nya eller befintliga insatser planeras eller prövas. Den enskildes trygghet och integritet behöver säkerställas och vara uppfyllda för att digitala lösningar ska vara möjliga och får endast användas utanför den mänskliga kroppen (10 kap. 6 § SoL).

Digitala lösningar och annan välfärdsteknik ska införas och nyttjas när det är lämpligt och i samråd med den enskilde, i takt med teknikutvecklingen, för att öka trygghet, delaktighet och självständighet.

Insatser kan vara:

- *Stödjande/ tränande* – den enskilde får hjälp att själv utföra momentet. Personalen stöttar och motiverar den enskilde att klara mer själv med målet att bibehålla eller stärka förmågan.
- *Kompenserande* – personal utför momentet åt den enskilde, eftersom dennes egen förmåga är begränsad.

Behovet tillgodoses på annat sätt

Rätten till insatser enligt socialtjänstlagen regleras i 11 kap. 1 § SoL. Där beskrivs att den enskilde som inte själv kan tillgodose sina behov eller på annat sätt, har rätt till insatser av socialnämnden. Annat sätt kan exempelvis vara att använda sig av befintlig samhällsservice eller att behov tillgodoses genom kontakt med frivilligorganisationer eller genom civilsamhället i övrigt. Handläggaren ska därför alltid bedöma och ta ställning till om de uppgivna behoven tillgodoses eller skulle kunna tillgodoses av den enskilde själv eller på annat sätt.

Makar

Enligt 1 kap. 2 och 4 §§ äktenskapsbalken (1987:230) har makar ett gemensamt ansvar för hem, barn och ekonomi och ska i samråd verka för familjens bästa. De ska gemensamt vårda hemmet och fördela utgifter och sysslor mellan sig. Exempelvis att städa, göra inköp, laga mat och liknande uppgifter. Om bara den ene har behov av stöd kring praktiska sysslor avslås ansökan med hänvisning till hushållsgemenskap.

Någon omvårdnadsplikt finns däremot inte inskriven i äktenskapsbalken och varje make avgör själv i vilken omfattning var och en efter sin förmåga, kan bidra till det underhåll som behövs för att deras gemensamma och personliga behov ska tillgodoses. Anhörigvård är ett frivilligt åtagande. Om båda makarna har gjort en ansökan om insatser, utreds behovet för var och en och utmynnar i varsitt beslut. Hänsyn till sammanboende enligt gemensamt ansvar, gäller ej inneboende som hyr del av bostad.

Föräldrar och barn

Den som har vårdnaden om ett minderårigt barn har ansvar för barnets personliga förhållanden och ska se till att barnets behov av omvårdnad tillgodoses (normalt föräldraansvar). Om behovet går utöver normalt föräldraansvar prövas ansökan om stödinsatser individuellt. Barn och ungdomar kan, utifrån mognad och förmåga, bidra till hushållet och ta ansvar för enklare sysslor, exempelvis städning av det egna rummet. Bedömningen ska alltid göras individuellt och med hänsyn till barnets bästa.

Underårigas förmåga att bidra ska utredas i förhållande till mognad och ålder. Bor flera personer i hushållet, exempelvis hemmavarande barn eller annan närstående (sambo, partner, vän) som delar hushållsgemenskap ska samtligas förmåga att kunna utföra hushållsgemensamma insatser bedömas i utredningen.

Det finns i Sverige inte några lagliga skyldigheter för vuxna barn att tillgodose föräldrars behov av vård och omsorg. Det finns inte heller några skyldigheter för föräldrar att tillgodose vuxna barns behov av vård och omsorg.

Ekonomihantering

Den som inte längre själv kan klara av att sköta sin ekonomi rekommenderas att använda autogiro för att betala räkningar där detta är möjligt. I de fall den enskilde har behov av hjälp vid uttag av kontanter ska han/hon hänvisas till butik som erbjuder kassaservice, eller bankomat för att själv göra uttag. Om det inte är möjligt för den enskilde att själv eller tillsammans med verksamhetens medarbetare klara av sina ekonomiska göromål kan en ställföreträdare med fullmakt eller god man sökas, genom ansökan till överförmyndarverksamheten.

Fastighetsägare/hyresvärd

Det praktiska ansvaret för en hyresbostad åligger normalt fastighetsägaren och/eller hyresvärden. Det innebär att den enskilde behöver undersöka möjligheter till anpassningar som kan underlätta vardagen med fastighetsägaren/hyresvärden i första hand. Ibland kan bostadens utformning eller placering innebära begränsningar i vardagen om något sker så att behovet förändras. I dessa fall behöver den enskilde själva undersöka och ansvara för byte av bostad om det skulle underlätta livssituationen, innan ansökan om insats kan beviljas.

Husdjur/egendom

Om den enskilde äger ett husdjur eller någon egendom som kräver omsorg behöver hjälpbehovet lösas på annat sätt, det kan inte tillgodoses genom beviljad insats. Den enskilde kan inhämta stöd från vänner/anhöriga, avstå från den egendom som personen inte längre kan ta hand om eller köpa in tjänster från den fria marknaden i syfte att kunna behålla egendomen.

Om någon får kännedom om att djur far illa görs anmälan till Länsstyrelsen, utan hinder av sekretess enligt "Lex Maja" 10 kap. 20 a § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) (OSL). Om ärendet anses

akut och djuret är i en livshotande situation ska anmälan göras till polisen.

Serviceinsatser

Om det finns möjlighet för den enskilde att nyttja allmänna hushållsnära tjänster för inköp, städning, fönsterputs eller andra serviceinsatser är det att betrakta som att behovet tillgodoses på annat sätt.

Beslut

Handläggaren ska göra behovsbedömningen och fatta beslut om rätt till insats. Varje ansökan skall utmytna i ett beslut. Om ansökan beviljas helt eller delvis presenterar handläggaren förslag på de insatser som kan tillgodose behoven. Insatser kan inte beviljas mot den enskildes vilja. Vissa behov förutsätter flera insatser för att fullt ut tillgodoses. Beslut skall alltid motiveras. Vid bifall skall den enskilde få ta del av beslutet. Vid avslagsbeslut ska den enskilde få ta del av utredning och beslut (Förvaltningslagen § 32) samt alltid informeras om möjlighet att överklaga, dt vill säga en besvärshänvisning. Beslutet skall vara tydligt och begripligt för den enskilde.

Bifall av insats

Om behovet bedöms kunna tillgodoses genom insatser från kommunen skall detta alltid prövas och dokumenteras innan bifallsbeslut fattas. Beslut skall kommuniceras skyndsamt till den enskilde samt till utförare för verkställande av insatsen.

Avslag av insats

Om behovet kan tillgodoses på annat sätt behöver det prövas och dokumenteras innan avslagsbeslut fattas. Avslag får endast grundas på bedömningen av den enskildes behov. Beslutet ska vara sakligt, motiverat och kommuniceras skyndsamt till den enskilde. Avslag skall alltid innehålla besvärshänvisning med information om hur det kan överklagas, i enlighet med Socialtjänstlagen och Förvaltningslagen.

Beslut för viss tid

Alla beslut om insatser ska som huvudregel vara tidsbegränsade, vilket innebär att insatsens längd bestäms till ett visst antal dygn, veckor eller månader. Om bistånd beviljas för en kortare tid än vad ansökan avser, anses ansökan bifallen i den delen och avslagen i övrigt (delvis bifall). Önskemål om förlängning av en tidsbegränsad insats innebär att ett nytt ärende ska handläggas.

Överklagan

Handläggarens beslut utifrån en ansökan om bistånd enligt 10 kap. 1 § SoL kan överklagas till förvaltningsrätten genom förvaltningsbesvär. Rätten att överklaga gäller endast den enskilde som berörs av beslutet eller den enskildes ställföreträdare. Den enskilde ska få information om rätten till överklagan samt hur en överklagan går till i samband med att beslutet delges (33 § Förvaltningslagen).

Överklagandet ska göras skriftligt och skickas till kommunen. Det ska framgå vilket beslut som överklagas och vilken ändring som begärs. Överklagandet ska ha inkommit till kommunen inom tre veckor från den dag den enskilde tog del av beslutet, efter den tidsperioden avvisas överklagan (44 §§ Förvaltningslagen). Om överklagan inkommit inom tre veckor skall överklagan skyndsamt skickas vidare till överinstans i det fall beslutet inte ändras. Om beslutet ändras enligt den enskildes begäran avslutas ärendet. Om beslutet kvarstår ska kommunen,

tillsammans med ett yttrande, vidarebefordra överklagandet till förvaltningsrätten utan dröjsmål. Handläggaren som fattat beslutet gör den första eventuella omprövningen innan ärendet skickas vidare.

Överlämna beslut till utförare

När beslut om insats fattats ska utredning, aktuell och nödvändig information samt beslut dokumenteras i verksamhetssystemet och göras tillgängligt för utföraren. Utföraren ansvarar för att upprätta en genomförandeplan skyndsamt, dock senast inom fyra veckor från att insatsen påbörjas.

Genomförandeplanen ska tas fram i dialog med den enskilde och innehålla:

- När och hur insatsen skall utföras
- Hur den enskilde haft inflytande
- Vilka professioner som deltagit i planeringen
- När och hur planen fastställts
- Tydligt till och med datum hur länge insatsen/insatserna gäller
- När och hur uppföljning ska ske, i god tid innan till-och-med-datomet inträder.

Avgifter

Handläggaren ansvarar för att lämna underlag för avgift/er i samband med att beviljad insats delges den enskilde. Handläggaren informerar internt för vidare hantering och fastställande av avgiftsnivå utifrån aktuell riktlinje för avgifter inom socialnämndens ansvarsområde.

Rapporteringskyldighet

Kommunen är skyldig att rapportera till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) samt till kommunens revisorer när:

- Ett beslut om insatser enligt SoL inte har verkställts inom tre månader från beslutsdatum.
- En insats har avbrutits och inte återupptagits inom tre månader.

Uppföljning av beslut

Handläggaren planerar uppföljning av beslutet och de olika insatserna redan vid det första beslutstillfället. Handläggaren samordnar sedan även uppföljningen, som ska ske i dialog med den enskilde, verksamheten, anhörig, vän och/eller företrädare, om samtycke godkänts av den enskilde.

Avgränsning till hälso- och sjukvårdsinsatser (HSL)

Åtgärder som kräver behörig personal, särskild sjukvårdsutbildning eller omfattande instruktion räknas som hälso- och sjukvård och omfattas inte av biståndsbeslut enligt socialtjänstlagen. För att hemtjänstpersonal ska ansvara för läkemedel krävs delegering från ansvarig sjuksköterska. Om legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal bedömer att en åtgärd kan utföras som egenvård enligt lag (2022:1250) om egenvård, kan bistånd enligt SoL beviljas för praktiskt stöd, under förutsättning att den enskilde ansöker, kan ta ansvar för uppgiften och att behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Underlag vid handläggning av stöd kopplat till egenvård:

Dokumenterad egenvårdsbedömning från hälso- och sjukvården som visar att åtgärden kan utföras av den enskilde själv eller med hjälp av någon annan, och att den enskilde kan ta ansvar för **uppgiften**.

Instruktioner från hälso- och sjukvården som tydligt anger hur, när och av vem egenvården får utföras samt plan för uppföljning.

Våld i nära relationer

I socialtjänstlagens 13 kap. finns särskilda bestämmelser för vissa grupper, bland annat brottsoffer. Enligt 13 kap. 1 § SoL har socialnämnden ett ansvar för att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Våld mot äldre eller mot människor med fysiska, psykiska och/eller psykiatriska olika funktionsnedsättningar kan se ut på olika sätt och kan även misstas för vad som är tecken på normalt åldrande eller sådant som hör till funktionsnedsättningen. Våld kan förutom fysiskt våld även vara psykiskt, ekonomiskt, digitalt eller orsakas genom försummelse.

Socialtjänsten har ett ansvar att informera om vilket stöd som finns genom olika insatser eller genom frivilligorganisationer samt att vara uppmärksam på misstanke om våld även om tecknen inte är uppenbara. Särskilda insatser till den som vårdar en närstående i hemmet kan ibland vara en väg till stöd så att den som vårdar också kan få vila och återhämtning. Handläggare kan även vara den enskilde behjälplig med att ansöka om god man om den enskilde utsätts för ekonomiskt våld av en anhörig och behöver stöd med att sköta sin ekonomi.

Handläggning och dokumentation

Om information genom ansökan, anmälan eller på annat sätt inkommer till socialtjänsten om något som skulle kunna leda till en åtgärd ska utredning genast inledas (14 kap. 2 § SoL).

Utredningen genomförs alltid med den enskildes samtycke. Uppgifter inför beslutet hämtas främst från den enskilde och sker utifrån ett helhetsperspektiv för den enskildes situation. Sociala, fysiska, medicinska, psykiska och existentiella behov skall beaktas. Den enskildes förslag och önskemål skall prövas. Anhöriga och närstående ska, om den enskilde vill det, beredas möjlighet att lämna sina synpunkter. Handläggning av ärenden som rör enskilda samt genomförande av beslut om insatser ska dokumenteras.

Dokumentationen ska innefatta beslut och åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse (14 kap. 3 § SoL). För uppgifter om ovanstående från annan myndighet eller person behövs i regel samtycke för att lämna ut uppgifter. Undantag gäller för skyldigheten att anmäla oro för att ett barn far illa (19 kap. 1 § SoL).

Om utlåtande från läkare behövs för utredningen skall i första hand den enskilde själv ansvara för att nödvändiga intyg inhämtas. Om handläggaren är behjälplig med inhämtandet skall denna begäran göras skriftligt. Kopia på begäran skall förvaras i akten. Vid akuta ärenden kan uppgifterna inhämtas per telefon. Uppgifterna ska alltid dokumenteras i akten. För journalanteckningar och andra anteckningar som rör den enskilde bör information delges till den det berör. Anteckning ska också ske om den enskilde anser att någon uppgift i dokumentationen är felaktig (14 kap. 6 § SoL).

Företrädare för den enskilde

Personligt ombud

Personligt ombud är ett stöd för den som är över 18 år och har en psykisk funktionsnedsättning som är omfattande och långvarig. Personligt ombud riktar sig till den som har svårt att få vardagen att fungera. Ett personligt ombud arbetar tillsammans med den enskilde, stödjer, lotsar till insatser och hjälp. Verksamheten arbetar fristående från myndigheter. Handläggare har informationsskyldighet att informera om möjligheten till personligt ombud när sådant behov uppmärksammas.

God man och förvaltare

Om någon på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person så kan dessa personer behöva hjälp av en god man eller förvaltare. Den enskilde har rätt att anlita ombud vid kontakter med myndigheter. Ett ombud ska ha fullmakt från den enskilde, som kan vara muntlig eller skriftlig. Anhöriga kan dock lämna information om den enskildes situation som en del av utredningen samt ta del av annan information som framkommit om den enskilde samtycker till detta.

Framkommer behov av god man eller förvaltare anmäls detta till överförmyndaren. Handläggare kan även bistå den enskilde med att ansöka direkt till tingsrätten. Om en person löper risk att fara illa och inte har insikt om behovet av stöd och då god man inte räcker till skall hjälp med ansökan om förvaltare påbörjas. Vid vissa tillfällen kan det vara svårt att invänta en legal företrädare och då kan ett presumtivt samtycke vara gällande. Detta samtycke bygger på information från anhöriga eller andra närstående som känner personen väl.

God man

En person som har god man behåller sin rättshandlingsförmåga. Den gode mannen får endast företräda den enskilde inom ramen för sitt förordnande och om den gode mannen har den enskildes samtycke. Om godmanskap inte är tillräckligt, får rätten med stöd av 11 kap 4 § Föräldrabalken förordna förvaltare för den som inte kan vårda sig själv eller sin egendom.

Förvaltare

Förvaltarskapet är mer ingripande än godmanskapet och ska inte anordnas om det är tillräckligt med godmanskap eller om den enskilde på ett annat mindre ingripande sätt får hjälp. Den enskilde förlorar genom förvaltarskapet stora delar av sina egna handlingsmöjligheter. Förvaltaruppdraget ska anpassas till den enskildes behov i varje särskilt fall och får begränsas till att avse viss egendom eller angelägenhet eller egendom överstigande ett visst värde. Förvaltaren fungerar som ställföreträdare för sin huvudman. Denne har ensam rådighet över huvudmannens egendom och kan företräda huvudmannen i alla angelägenheter som ingår i uppdraget.

Anhörigbehörighet

Behörighet för anhöriga (Föräldrabalken Kap. 17) är underställd andra ställföreträdarskap och gäller inte om det redan finns en god man, förvaltare eller företrädare genom framtidsfullmakt. Anhörigbehörighet innebär att en anhörig för den enskildes räkning kan ansöka om stödinsatser som till exempel hemtjänst, eller anmäla behov av särskilt boende. Detta förutsätter att den enskilde har tappat förmåga att själv sörja för sin person. Som anhörig räknas i tur och ordning:

- Maka/make, registrerad partner eller sambo
- Barn
- Barnbarn
- Föräldrar
- Syskon, även halvsyskon
- Syskonbarn

Anhöriga som är under 18 år eller har någon form av ställföreträdare räknas bort i turordningen.

NORBERGS KOMMUN

Framtidsfullmakt

Framtidsfullmakt är en form av ställföreträdarskap för vuxna. Den ger enskilda en möjlighet att genom fullmakt utse någon som kan ha hand om deras angelägenheter om de själva skulle bli oförmögna att fatta beslut. Det kan vara till följd av varaktig sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållanden. Den enskilde ska i huvudsak inte längre ha förmåga att ha hand om de angelägenheter som fullmakten avser (Lagen om framtidsfullmakter 2017:310). En framtidsfullmakt ska vara skriftlig och bevittnad av två personer. Av fullmakten ska det framgå att det är fråga om en framtidsfullmakt, vilka angelägenheter som fullmakten avser och vad som i övrigt ska gälla.

Ansvarsfördelningar

Kommunens yttersta ansvar

Kommunen har det yttersta ansvaret för att personer som vistas i kommunen får det stöd och hjälp som de behöver. Det yttersta ansvaret innebär dock inte att en kommun ska axla uppgifter som ankommer annan huvudman, som till exempel region eller kriminalvård. Socialtjänsten är subsidiär till förhållande till andra biståndsformer vilket innebär att först när ingen annan huvudman bär ansvaret för stöd och hjälp aktiveras socialtjänstens skyldighet. I vissa fall kan socialtjänsten vara skyldig att ge en enskild vård som inte kan anstå till dess att ansvarig huvudman träder in. Med begreppet "vård som inte kan anstå" avses akuta situationer.

Ansvarsfördelningen mellan kommuner

Huvudregeln är att kommunen där den enskilde är stadigvarande bosatt eller har sin starkaste anknytning till (bosättningskommun) är ansvarig för behåller ansvaret för stöd och hjälp för de personer som genom beslut av kommunen vistas i en annan kommun (29 kap. 1 § SoL).

Undantag gäller om behov av akuta insatser uppkommer vid en tillfällig vistelse i en kommun.

I de fall den enskilde genom beslut blir placerad i en annan kommun träder bosättningsbegreppet in.

Folkbokföringsort och bosättningskommun

Bosättningskommun och folkbokföringsort är två begrepp som måste hållas isär. Bosättningskommun fastställs i 29 § SoL som den ort som den enskilde har starkast anknytning till. Folkbokföringsort definieras i folkbokföringslagen (1991:48 FBL) som den ort där den enskilde regelmässigt spenderar sin dygnsvila (7 § FBL). Ett beslut om verkställighet av insats i en annan kommun kan därmed innebära att den enskilde är folkbokförd i vistelsekommunen men att den enskildes bosättningskommun är den beslutande kommunen.

Enligt 7 § FBL anses en person vara bosatt i den fastighet där den enskilde regelmässigt tillbringar eller, när byte av bostad har skett, kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila. En person ska anses regelmässigt tillbringa sin dygnsvila i en fastighet där personen under sin normala livsföring tillbringar dygnsvilan minst en gång i veckan.

Om en person, under på förhand bestämd tid, kommer att vistas på en annan adress än där personen är folkbokförd, och tiden understiger ett år, ska ingen ändring av bosättningsort ske (8 § FBL).

För bostadslösa personer gäller att folkbokföring ska ske på den adress den enskilde har starkast anknytning till (12 § FBL). Om en bostadslös person saknar anknytning till viss fastighet inom kommunen ska den enskilde anses vara bosatt i kommunen (men utan angiven folkbokföringsadress), enligt 13 § FBL.

Förhandsbesked

Om en enskild önskar flytta till en annan kommun har den enskilde rätt att ansöka om förhandsbesked hos den nya kommunen, vilken är skyldig att pröva ansökan som om den enskilde redan bodde i kommunen (29 kap 7 § SoL). Bosättningskommunen är skyldig vid begäran att bistå med utredning som den andra kommunen behöver för att kunna pröva ansökan.

Kortare vistelse i annan kommun

När en enskild har för avsikt att vistas en kortare tid i en annan kommun är vistelsekommunen skyldig att bistå bosättningskommunen med utredning och verkställighet av insats om bosättningskommunen begär det. Eftersom vistelsekommunen förpliktas att lämna information på begäran av bosättningskommunen kan detta ske utan hinder av sekretess (29 kap 5 § SoL).

Om bosättningskommunen har begärt verkställighet av vistelsekommunen, ska bosättningskommunen ersätta vistelsekommunen för uppkomna verkställighetskostnader (29 kap 6 § SoL).

Överflyttning av ärende till annan kommun

I de fall bosättningskommunen anser att ett ärende bör flyttas över till vistelsekommunen ska bosättningskommunen göra en skriftlig begäran om detta till vistelsekommunen.

Ett ärende ska flyttas över om den enskilde har starkast anknytning till den andra kommunen och det med hänsyn till den enskildes önskemål, hjälpbehovets varaktighet och omständigheterna i övrigt framstår som lämpligt. Den enskildes egna önskemål tillmäts stor betydelse i frågan enligt fastställd praxis. Om kommunerna inte kan komma överens, får den kommun som begärde överflytta ansöka om detta hos IVO. Om en överflytta av ett ärende sker ska de uppgifter som behövs för att den mottagande kommunen ska kunna ta över ärendet, överlämnas av den kommun som begärde överlämningen.

Personer som är bosatta i Sverige men vistas utomlands

När en person som ansöker om insatser vistas utom landets gränser utan att vara bosatt utomlands, har högsta förvaltningsdomstolen uttalat att det inte betyder att hemkommunen är fri från ansvar enligt SoL (RÅ 1987 ref 174).

Lagen om mottagande av asylsökande LMA

För asylsökande personer över 18 år gäller Lagen om mottagande av asylsökande med flera (LMA). Migrationsverket ansvarar för logi och ekonomiskt stöd (bostadsersättning, dag ersättning och särskilt bidrag 13 § LMA) till vissa särskilda grupper. Även andra insatser som är kopplat till logi är Migrationsverkets ansvar, exempelvis hemtjänst och bostadsanpassning.

Kommunens ansvar för insatser till EU/EES medborgare

Rätten till fri rörlighet inom unionen och rätten till likabehandling är två grundläggande principer i EU-rätten. Rätten till likabehandling innebär att EU/EES-medborgare som bedöms ha uppehållsrätt i Sverige har rätt till sociala insatser och andra sociala förmåner på samma villkor som svenska medborgare. Medborgare i ett nordiskt land som lagligen vistas tillfällig eller är lagligen bosatt i ett annat nordiskt land, ska likställas med landets egna medborgare när landet tillämpar lagstiftning som omfattas av den Nordiska konventionen.

Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk

Den 1 januari 2010 instiftades lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Lagen ersätter lagarna om rätt att använda samiska respektive finska och meänkieli hos förvaltningsmyndigheter och domstolar. Lagen innehåller främst utökade rättigheter för samer, Sverigefinnar och tornedalingar, men även minoriteterna judar och romer ges ett visst ökat inflytande.

Insatser utan individuell behovsprövning

Följande insatser erbjuds utan individuell behovsprövning och informationsskyldighet för möjligheterna att nyttja dessa åligger handläggare i kontakt med invånare.

Fixartjänst

Tjänsten innebär att de som fyllt 70 år, har en funktionsnedsättning eller sjukersättning och bor i Norbergs kommun har möjlighet att få hjälp med lättare insatser. Exempelvis:

- Byte av glödlampor, proppar och batterier
- Sätta upp tavlor och rullgardiner
- Sätta upp och ta ner gardiner
- Hämta eller sätta upp/ner saker från vind, källare eller skåp
- Flytta mindre möbler
- Smörja lås och dörrar
- Fästa sladdar och hals säkra mattor
- Plantering av en till två blomlådor
- Annat som innebär fallrisk

Hjälp kan ges ungefär var fjortonde dag och stödet får ta max en timme. Nödvändigt material tillhandahålls av den enskilde. Arbetsuppgifterna ska inte ersätta uppgifter som normalt utförs genom beslutad biståndsinsats eller av fastighetsvaktmästaren. Fixartjänsten är avgiftsfri.

Förebyggande hembesök

Förebyggande hembesök erbjuds till alla medborgare över 82 år folkbokförda i Norbergs kommun, bor i egen bostad och inte har några biståndsbeslutade insatser från kommunen. Det kan vara genom stöd i hemmet eller hemsjukvård. Syftet med hembesöket är att skapa en personlig kontakt där den enskilde har möjlighet att lyfta sådant som är betydelsefullt samt att delge information om vad olika verksamheter och aktiviteter som kommunen och frivilligorganisationer kan erbjuda. Besöket är kostnadsfritt.

Mötesplats Senior

Mötesplats Senior erbjuder sociala och hälsofrämjande aktiviteter med syfte att förebygga och minska ofrivillig ensamhet bland äldre personer folkbokförda i Norbergs kommun. Verksamheten är kostnadsfri.

Insatser utifrån individuell behovsbedömning och beslut

Tillsyn

Tillsyn innebär att skapa trygghet för den enskilde. Tillsyn kan genomföras digitalt via trygghetskamera, i ett telefonsamtal eller som ett kortare besök. Den enskilde ges möjlighet att framföra synpunkter. Handläggaren bedömer vilken tillsynsform som är lämplig för att uppnå känslan av trygghet för den

NORBERGS KOMMUN

enskilde. Digital tillsyn kan erbjudas i olika former.

Tillsyn är inte avsedd att tillämpas vid behov av omfattande omvårdnadsinsatser eller hälso- och sjukvårdsinsatser. Om den enskilde har ett större eller mer omfattande behov av stöd ska andra insatser prövas i stället för tillsyn. Tillsyn beviljas inte i kombination med andra insatser. Den som redan har beviljats insatser som syftar till att ge stöd i hemmet, exempelvis måltidsstöd, ska i normalfallet anses ha sitt behov av tillsyn tillgodosett genom dessa insatser.

Trygghetslarm

Insatsen syftar till att stärka den enskildes trygghet i det egna hemmet genom att möjliggöra snabb kontakt med omsorgspersonal vid akuta behov dygnet runt. Trygghetslarmet är ett tekniskt hjälpmedel som används för att påkalla omedelbar hjälp vid uppkomst av ett brådskande behov, exempelvis vid fallolycka eller annan situation som kräver insats från personal. Trygghetslarmet är inte avsett att ersätta larmnumret 112. Vid livshotande tillstånd ska den enskilde eller närstående kontakta 112.

Trygghetskamera

Trygghetskamera kan beviljas när den enskilde har ett behov av regelbunden tillsyn, till exempel för att bedöma läge, rörelse eller säkerhet i hemmet. För att insatsen ska vara aktuell krävs att den enskilde samtycker till kamerabaserad tillsyn.

Omvårdnad i det dagliga livet

På- och avklädning

Stöd kan beviljas vid fysiska svårigheter eller svårigheter att komma i gång. Ska i första hand samordnas med andra insatser. Beviljas endast om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

Personlig hygien

Stöd kan beviljas med praktisk hjälp med att sköta den personliga hygien när behovet inte kan lösas på annat sätt. Kan ges i stödjande eller kompensande form. Vid kompensande insats ingår även daglig översyn av toalettutrymme. Behöver den enskilde helt eller delvis stöd och hjälp med att förflytta sig för att insatsen ska kunna utföras behöver det beskrivas i beslutet. Frekvensen av insatsen styrs i hög grad av de individuella behoven.

Dusch

Beviljas upp till två gånger per vecka. Insatsen gäller praktisk eller stödjande insatser vid duschning, hårvård, nagelvård, insmörjning och iordningställande av badrum.

Toalettbesök

Stöd vid toalettbesök bedöms och beviljas utifrån den enskildes situation. Om den enskilde har andra pågående insatser som täcker behovet av stöd behöver även detta behov samplaneras. Insatsen beviljas inte där möjligheten till stöd finns av anhörig/närstående.

Egenvård

Egenvård är en hälso- och sjukvårdsåtgärd som legitimerad personal har bedömt att den enskilde kan utföra själv eller med hjälp av någon annan, enligt lagen (2022:1250) om egenvård. Ett giltigt egenvårdsintyg ska finnas och åtgärden ska kunna genomföras på ett tryggt och säkert sätt utanför hälso-

och sjukvården. Egenvård beviljas om ovan egenvårdsintyg finns och insatsen inte kan tillgodoses på annat sätt.

Enklare matlagning

Enklare tillredning av måltider kan ske för kvällsmålet, som exempelvis skala potatis, steka ägg och liknande. Insatsen beviljas inte om den enskilde själv kan, eller har sammanboende som kan tillaga mat eller om måltider kan beviljas genom matdistribution eller andra alternativa lösningar. Insatsen beviljas heller inte om den enskilde har nedsatt förmåga vid enstaka tillfällen eller då ett förväntat tillfälligt nedsatt tillstånd som den enskilde kan planera för.

Hushållssysslor

Stöd vid hushållssysslor kan möjliggöra kvarboende i ordinärt boende. Detaljer om utförandet anges i beslutet och ska vara tidsbestämda med tydliga uppföljningsdatum. Med hushållssysslor avses sådant som sker i bostaden. Exempel på dessa sysslor kan vara bäddning, klädvård, diska, ta ut sopor. Insatsen kräver att den sökande accepterar kommunens Nyckelfria hantering. Bedömningen utgår från den enskildes funktionsförmåga och egenansvar. Hushållssysslor beviljas normalt inte om den sökande sammanbor med någon som kan utföra sysslorna.

Inköp

Kan beviljas om den enskilde behöver stöd eller hjälp med att få dagligvaror till sin bostad eller enklare ärende uträttade och behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. I första hand undersöks om närstående eller god man kan bistå med stöd. Insats kan beviljas om behovet inte kan tillgodoses genom hemkörning, beställning över internet eller liknande av den enskilde själv eller med stöd. Inköp består av inköp av livsmedel och förbrukningsvaror samt i begränsad omfattning även andra konsumtionsvaror. Inköp av dagligvaror som mat och hushållsartiklar beviljas i normalfallet vid ett tillfälle per vecka. I insatsen ingår, om behov finns, hjälp med att skriva/planera inköpslista och beställa hem varor via internet, när så är möjligt, eller att utföra inköp i närmaste butik. Önskar den enskilde följa med vid inköpstillfället skall detta beaktas och framgå av beslutet. Behovet bedöms i en helhet och samplaneras med insatsen och ges inte som ytterligare insats.

Sällaninköp kan beviljas vid behov och i normalfallet max tre gånger per år. Finns möjlighet till digitala inköp ska det väljas i första hand. Den enskilde kan beviljas stöd om det finns svårigheter att nyttja digitala inköp.

Hantering av kontanter hos utföraren skall undvikas. Alternativ till kontantbetalning kan vara betalservice, autogiro samt internetbank. Insats om stöd till bank/postärenden beviljas endast i enstaka undantagsfall. Praktisk eller fysisk hjälp med betalning av räkningar kan ske under förutsättning att den enskilde till fullo har kontroll över vad som sker eller att insatsen inte kan ske på annat sätt genom exempelvis god man eller anhörig.

Apoteksärenden

Apoteksärenden utförs i första hand av den enskilde eller dess anhöriga, fullmaktshavare och/eller god man/förvaltare. Digital hantering är att föredra. Mediciner kan levereras direkt till den enskildes postlåda om beställning gjorts digitalt. Om behov ändå finns kan insats beviljas för att stödja den enskilde att hämta

vid närmaste apotek, som regel var 14:e dag. Denna insats avser inte hantering av dosrullar med medicin för brukare där hälso- och sjukvårdsenheten har övertagit ansvar för medicinhantering.

Ledsagning

Ledsagning är en insats som syftar till att öka den enskildes möjlighet till delaktighet i samhällslivet. Det kan gälla att underlätta deltagande i, för individen, betydelsefulla sammanhang, kulturella aktiviteter och specifika arrangemang. Behov av insatsen kan föreligga om insatsen kan bidra till att den enskildes sociala inkludering ökar. Ledsagning kan beviljas om den enskilde behöver stöd eller hjälp som ligger utanför taxibolags, länstrafikens, färdtjänstens, sjukreseanordnares eller vårdgivares ansvar. Beviljas endast om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Den enskilde bör alltid i första hand ta stöd av anhörig/närstående eller frivilligorganisationer vid exempelvis läkarbesök. Stöd i förflyttning till frisör, fotvård och liknande beviljas endast i de fall tillgång till detta inte kan fås direkt i hemmet eller att anhörig/närstående kan ge stödet. För personer med insatsen särskilt boende ska behov av ledsagare tillgodoses av boendet.

Matdistribution

Kyld färdiglagad mat levereras till bostaden. Den enskilde värmer själv eller med hjälp av hemtjänst portionen. Syftet med matdistributionen är att säkerställa att den enskilde får tillgång till ett färdiglagat huvudmål samtliga dagar i veckan. Insatsen beviljas enskilda som inte självständigt kan tillreda måltider. Det är den enskildes funktionsförmåga i samband med tillredning av måltider som utreds. Insats kan beviljas för del- eller helprenumeration på matlådor. Delprenumeration innebär matlådor för fyra dagar per vecka, måndag, onsdag, fredag och söndag. Helprenumeration innebär matlådor för alla dagar i veckan. Den enskilde behöver vara hemma när maten levereras.

Matdistribution i form av specialkost kan beviljas till enskilda som inte själv förmår att planera, tillaga eller värma mat på egen hand och som har svårt att ta sig till en matsivering. Då den enskilde inte själv klarar tillagning av huvudmålet (lunch) beviljas färdiglagad mat. Behovet ska vara dagligen eller större delen av veckan. Specialkost har alltid en medicinsk grund och ska styrkas med intyg eller liknande dokumentation utfärdad av legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal eller legitimerad tandvårdspersonal. Med specialkost avses: - Kost med anpassad konsistens. - Glutenfri kost. - Laktosreducerad kost. - Mjölkfri kost. - Individuell specialkost sådant som inte överensstämmer med ovan definitioner. Det kan gälla exempelvis vid livsmedelsallergi, cellgiftsbehandling, diabetessjukdom, njursjukdom eller mag- eller tarmsjukdom.

Stöd vid måltid/er

Stöd kan ges i samband med frukost, huvudmål, mellanmål och kvällsmål/nattmål. Hjälpen avser stöd före, under och efter aktuella måltider. Exempel på stöd vid matsituation är hjälp att värma mat, hjälp att äta vid tidpunkten för måltiden, inta mat, motivering och/eller pedagogiskt stöd under hela eller del av måltiden för att stödja möjligheten att äta. Stöd vid måltid kan beviljas om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

Insatsen beviljas inte om den enskilde själv kan, eller har sammanboende som kan tillaga mat eller om behovet kan tillgodoses genom matdistribution eller andra alternativa lösningar. Insatsen beviljas inte om den enskilde har nedsatt förmåga vid enstaka tillfällen eller då ett förväntat tillfälligt nedsatt tillstånd som den enskilde kan planera för.

Stöd vid promenad

Insatsen är en förebyggande insats som kan minska risken för fysisk och psykisk ohälsa, främja fysisk aktivitet, ökad livskvalitet och därmed bidra till bibehållen eller förbättrad funktionsförmåga samt möjliggöra att den enskilde kan bo kvar i ordinärt boende.

Insatsen kan beviljas till personer som lever socialt isolerade på grund av funktionsnedsättning eller ensamhet och isolering och som inte själv kan tillgodose sitt behov av rörelse eller att komma utanför hemmet.

Detta kan innebära att den enskilde:

- Saknar närstående/kontakt nät och inte själv har förmåga att ta kontakt med andra
- Har behov av stöd för att rörelse ska möjliggöras

Städ

Om den enskilde har behov av hjälp med städning bör hen upplysas om att i första hand anlita privat aktör för ändamålet. Insatsen kan beviljas om den enskilde på grund av ålder eller på grund av betydande psykisk- och/eller fysisk funktionsnedsättning eller demenssjukdom har svårt att tillgodose behovet på annat sätt. Städning genomförs max var tredje vecka om inte särskilda behov finns. I vissa fall kan läkarintyg krävas för att styrka medicinska skäl eller särskilda behov. Det kan handla om hälsoskäl som astma eller KOL.

Städningen omfattar upp till två rum och kök, det innebär sovrum, kök, rum för samvaro/vardagsrum, hygienutrymme/toalett/badrum samt hall. För sammanboende kan städning av två sovrum beviljas förutsatt att även den andre parten är beviljad samma insats.

Städningen innebär avtorkning, dammsugning och våttorkning av golv. Insatser som utförs mer sällan, som rengöring av kyl/frys, spis, fläkt kan utföras men ska då rymmas inom den redan beviljade tiden. Den enskilde tillhandahåller funktionell städutrustning.

Enklare hygienöversyn av kök och badrum, i de fall den enskilde inte har möjlighet att utföra dessa själv, förväntas i normalfallet ske i samband med andra insatser. Exempelvis avtorkning av köksytor i samband med hjälp vid måltider och enklare städ av badrum i samband med stöd vid toalettbesök eller hjälp med övrigt inom hygien och/eller dusch.

Ibland kan det finnas behov av mindre hygienstäd, det kan gälla avtorkning av rullstol, rollator, glasögon, hörapparat eller övriga personliga hjälpmedel. Extra städ av exempelvis toalett, i kök och vid matbord kan också ingå i mindre hygienstäd. Dessa behov utförs i så fall så långt som möjligt i samband med annan beviljad insats i första hand innan ny insats beviljas.

Städning beviljas inte då den enskilde lever i hushållsgemenskap med annan vuxen som kan utföra städningen. I beviljad insats ingår inte putsning av silver, kristallkronor, högtidspyntning och dylikt. Inte heller ingår städning av källare, vindsutrymmen och andra utrymmen som den enskilde sällan eller aldrig nyttjar. Städning som kan ingå i den enskildes hyreskontrakt, men som avser yta utanför den faktiska bostaden som tex trapphus eller tvättstuga, ingår inte i den beviljade städningen.

Vid behov av storstädning eller sanering hänvisas till städfirma. Den enskilde står själv för kostnaden.

Hushållssopor tas ut och läggs i anvisat sopkärl, däremot fraktas inga sopkärl till upphämningsplats och i insatsen ingår ej hantering av grovsopor. Källsortering ingår i sophantering endast om du bor där det är ett

krav att källsortera och sopkärl för ändamålet finns uppställda i nära anslutning till ordinarie sopkärl. Utförs så långt som möjligt i samband med annan beviljad insats.

Tvätt/klädvård

Stöd eller hjälp med tvätt och viss klädvård beviljas endast om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. I normalfallet sker insatsen var tredje vecka men kan variera utifrån speciella behov. Insatsen omfattar tvätt av kläder samt sänglinne och handdukar. För- och efterarbete av till exempel klädvård, samt att lägga in tvätten i skåp ingår. Strykning av enstaka plagg kan ingå. Ibland kan det finnas behov av tätare intervall av bland annat hygienskäl. Det kan exempelvis vara tvätta lakan, kläder i samband med inkontinens, stora sår, motorik- eller synproblem som medför spill, fläckar eller liknande. Tvätt- och torkmöjligheter behöver finnas i angränsning till bostaden. Tvättning av mattor och större gardinuppsättningar samt mangling utförs inte.

Boendestöd

Boendestöd är ett individuellt behovsprövat bistånd med utgångspunkt att stötta och motivera den enskilde i dennes bostad för att få vardagen att fungera. Den enskilde ska erbjudas boendestöd på ett sätt som är individuellt anpassat efter hans eller hennes behov. Insatserna ska präglas av helhetssyn, kontinuitet samt att den enskildes egna resurser ska tas tillvara och den enskilde ska delta i de beviljade insatserna. Boendestöd riktar sig till personer som har betydande svårigheter att utföra aktiviteter inom viktiga livsområden till följd av:

- Psykiatrisk eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning
- Intellektuell funktionsnedsättning
- Kombination av fysisk funktionsnedsättning och psykisk, neuropsykiatrisk eller intellektuell funktionsnedsättning.
- Samsjuklighet, exempelvis missbruk i kombination med psykisk, neuropsykiatrisk eller intellektuell funktionsnedsättning.
- Bedömning kan även göras utifrån dokumenterad långvarig problematik som sannolikt är bestående och relaterad till funktionsnedsättning. I dessa fall ska det framgå att problematiken bedöms vara kopplad till en trolig funktionsnedsättning

Boendestöd beviljas för personer över 18 år. Socialnämnden ska arbeta för att personer som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra. Boendestöd är en motiverande, stödjande och praktisk insats som syftar till att:

- Underlätta den enskildes vardag
- Stärka och utveckla individens egna resurser genom praktiskt stöd och pedagogisk vägledning
- Skapa förutsättningar för ett aktivt, meningsfullt och självständigt liv
- Möjliggöra kvarboende i ordinärt boende med skäliga levnadsförhållanden

Boendestödets innehåll varierar utifrån de individuella behov som personen har. Insatser kan exempelvis avse stöd vid personlig hygien, hushållssysslor, skapa struktur, ledsagning och sociala aktiviteter. Målsättningen är att den enskilde utvecklas och i små steg utför insatsen i takt med ökad psykisk/fysisk förmåga.

Om en person som beviljats boendestöd har behov av stöd i samband med medicinering kan boendestödet bidra att detta behov tillgodoses. Stödet kan ges antingen genom insatser som bedömts som egenvård eller genom delegerade uppgifter i enlighet med gällande lagstiftning och riktlinjer.

Insatserna ska alltid utgå från den enskildes individuella behov och syfta till att främja delaktighet och självständighet. Ledsagning vid olika situationer kan vara aktuellt vid:

- Kommunikationssvårigheter som försvårar dialog med vårdpersonal eller myndigheter.
- Psykisk ohälsa, oro eller stress som hindrar genomförande av besöket.
- Behov av praktiskt stöd, exempelvis planering, logistik eller hantering av information.
- Fysiska eller kognitiva funktionsnedsättningar som påverkar orientering eller genomförande.
- Situationer där trygghet och kontinuitet är avgörande för att besöket ska bli meningsfullt.

Syftet med insatsen boendestöd är att ge initialt stöd för att möjliggöra att den enskilde successivt kan genomföra sysslan/aktiviteten mer självständigt eller allra helst helt själv utan stöd.

Beslut om boendestöd ska alltid tidsbegränsas.

Sysselsättning

Socialnämnden ska arbeta för att personer som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra. Sysselsättning riktar sig till personer som inte kan ta del av Arbetsförmedlingens program. Syftet med insatsen är att erbjuda meningsfull sysselsättning som:

- Främjar delaktighet och social gemenskap
- Skapar struktur i vardagen
- Stärker den enskildes egna resurser och självständighet
- Bidrar till ökad livskvalitet och, där det är möjligt, förbereder för den reguljära arbetsmarknaden eller studier

Sysselsättning kan beviljas som insats till personer i yrkesverksam ålder från 18 år som har en varaktig psykisk funktionsnedsättning och saknar en meningsfull sysselsättning utanför hemmet. Den enskilde ska på grund av sin psykiska funktionsnedsättning inte klara att stå till arbetsmarknadens förfogande och inte heller på egen hand, eller på annat sätt, ha förmåga att ta del av meningsfulla dagliga aktiviteter/sysselsättning utan beviljad insats. Sysselsättning enligt SoL är främst avsedd för personer i yrkesverksam ålder som inte utbildar sig och inte förvärsarbetar eller har tagit ut sin pension/har uppnådd pensionsålder.

Den verksamhet som erbjuds ska ha ett klart syfte för den enskilde och så långt det är möjligt leda till sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden eller studier. Innehållet kan exempelvis vara att stödja den enskilde med att upprätthålla/utveckla sina resurser avseende närvaro, aktivt deltagande, kognitiv förmåga och social förmåga så att ett inträde på arbetsmarknaden kan göras möjligt. Sysselsättning kan vara aktuellt för personer som har en varaktigt nedsatt arbetsförmåga med anledning av:

- Psykiatrisk eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.
- Kombination av fysisk funktionsnedsättning och psykisk eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.
- Samsjuklighet, exempelvis missbruk i kombination med psykisk eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.

Den nedsatta arbetsförmågan bör vara bedömd av läkare, psykolog eller annan profession och styrkas

genom skriftligt underlag. Den nedsatta arbetsförmågan ska som regel ha sin grund i en diagnostiserad funktionsnedsättning. Sysselsättning som bistånd enligt SoL kan vara aktuellt för den som omfattas av personkrets 3 i LSS.

Den enskildes arbetsförmåga ska vara utredd och det ska vara tydligt att den enskilde inte har förmåga att delta i de arbetsmarknadsinsatser som Arbetsförmedlingen ansvarar för.

Beslut avseende sysselsättning ska tidsbegränsas till max ett år i taget. I enskilda fall kan undantag göras om det är uppenbart att den enskildes förmågor inte kommer utvecklas under en längre tid och personen kommer att vara i behov av insatsen.

Person som vårdar eller stödjer närstående

Enligt socialtjänstlagen ska socialnämnden erbjuda stöd till personer som vårdar eller stödjer en närstående som är långvarigt sjuk, äldre eller har en funktionsnedsättning. Handläggaren ska därför uppmärksamma anhörigas situation, informera om tillgängliga stödformer och vid behov förmedla kontakt vidare inom kommunen för individuellt anpassat anhörigstöd.

Dagverksamhet för personer med demenssjukdom

Dagverksamhet för personer med demenssjukdom ska i första hand beviljas som en insats för anhörigstöd. Insatsen syftar till att ge struktur, social stimulans och trygghet för den enskilde, samtidigt som den ger möjlighet till planerad avlastning för anhöriga.

För dagverksamhet bör en demensdiagnos finnas. Om diagnos ännu inte fastställts, men det finns uppenbara minnes- eller orienteringssvårigheter och en utredning är initierad, kan dagverksamhet beviljas tillfälligt.

Dagverksamhet beviljas som tidsbegränsad insats, normalt 1–3 dagar per vecka, utifrån den anhöriges behov av avlastning och den enskildes förmåga att tillgodogöra sig verksamheten. Om behov föreligger kan omfattningen justeras efter individuell bedömning.

Det är verkställigheten som i samråd med den enskilde och anhöriga planerar vilka specifika dagar insatsen ska genomföras.

För personer som bor i ordinärt boende utan anhöriga, ska dagverksamhet endast beviljas när en individuell bedömning visar att personen har ett uttalat behov av regelbunden social stimulans och struktur och andra insatser inte bedöms kunna tillgodose behovet, såsom hemtjänstinsatser, ledsagning eller deltagande i öppna mötesplatser.

Dagverksamheten avslutas när den enskilde inte längre kan tillgodogöra sig insatsen. Om syftet huvudsakligen är anhörigavlastning kan insatsen kvarstå under en kortare övergångsperiod även om deltagandet begränsas. Insatsen pausas under perioder då den enskilde vistas på korttidsvistelse, och återupptas när personen återgår till det ordinarie boendet, förutsatt att behovet kvarstår. Insatsen avslutas när den enskilde flyttar till särskilt boende, eftersom behoven då tillgodoses inom ramen för boendeformen.

Avlösarservice

Avlösarservice är en del av kommunens anhörigstöd. Insatsen syftar till att ge den som vårdar en närstående i hemmet avlastning och återhämtning, samtidigt som den närståendes behov av tillsyn och eventuell omvårdnad tillgodoses under avlösningstiden.

Avlösning i hemmet är en separat hemtjänstinsats som beviljas utifrån individuella behov och innebär att hemtjänstpersonal tillfälligt tar över omsorgen om den närstående. Insatsen ska inte ersätta andra insatser som den närstående kan behöva för grundläggande, varaktig omvårdnad eller tillsyn.

Avlösning kan beviljas när anhörig som stadigvarande vårdar/stödjer i hemmet har behov av avlastning/återhämtning eller behöver möjlighet att genomföra egna ärenden/aktiviteter, och den närstående samtidigt har ett tillsyns- eller omvårdnadsbehov som temporärt behöver tas över av personal. I Norbergs kommun erbjuds avgiftsfri avlösning upp till tio timmar per månad. Beviljad tid kan inte sparas till kommande månader. Avlösning kan ges i sammanhängande perioder om högst åtta timmar per dygn. Om behov finns av längre sammanhängande avlösning ska den enskilde informeras om möjligheten att ansöka om korttidsvistelse. Avlösarservice ges huvudsakligen dagtid på vardagar och insatsen planeras tillsammans med den enskilde och utförs enligt överenskommelse med hemtjänstutföraren.

Växelvård

Växelvård är en form av anhörigstöd för personer i ordinärt boende med omfattande omsorgs- och tillsynsbehov som i huvudsak tillgodoses av en närstående. Insatsen innebär att den enskilde vistas på ett av kommunens boenden under en begränsad period för att ge anhöriga avlösning och återhämtning, samtidigt som den enskildes omvårdnads- och tillsynsbehov tillgodoses. Syftet är att stärka anhörigas möjligheter att orka med sitt omsorgsansvar och att möjliggöra fortsatt kvarboende i det egna hemmet. Växelvård kan beviljas när:

- den enskilde har ett omfattande behov av omsorg, omvårdnad och tillsyn som i huvudsak tillgodoses av en närstående,
- det finns behov av längre sammanhängande avlösning eller återkommande planerad korttidsvård,
- närstående behöver avlastning, återhämtning eller regelbundna pauser från sitt vård- och omsorgsansvar.

Växelvård beviljas efter individuell behovsbedömning och kan i normalfallet omfatta upp till sju (7) dagar per månad. Om särskilda skäl föreligger kan insatsen utökas, dock maximalt till fjorton (14) dagar per månad. Insatsen är tidsbegränsad och ska följas upp regelbundet.

Om behovet av växelvård överstiger gällande norm ska handläggaren initiera dialog om andra möjliga insatser, såsom utökad hemtjänst eller vård- och omsorgsboende.

Växelvård beviljas inte när den enskilde har beviljats och erbjudits plats i särskilt boende, eller när behoven kan tillgodoses på annat sätt, exempelvis genom hemtjänst, dagverksamhet för personer med demenssjukdom, avlösning i hemmet eller andra stödsatser.

Korttidsvistelse

Korttidsvistelse är en tidsbegränsad insats enligt socialtjänstlagen som ska stödja den enskilde i att återhämta sig, stärka sina funktioner och skapa trygghet inför fortsatt kvarboende i ordinärt boende. Insatsen kan användas för att möjliggöra trygg hemgång efter sjukhusvistelse, för att genomföra utredning av funktionsförmåga och behov av fortsatt stöd samt för att ge planerad eller akut avlastning till anhöriga som har ett omfattande omsorgsansvar. Målet är att stärka den enskildes egna resurser, främja välbefinnande och säkerställa att nödvändiga bedömningar eller återhämtningsinsatser kan göras i en trygg miljö.

Insatsen ska alltid syfta till att den enskilde, i möjligaste mån, ska kunna bo kvar i sin ordinära bostad.

Korttidsvistelse kan beviljas när den enskilde har omfattande omvårdnadsbehov dygnet runt samt något av följande:

- behov av återhämtning eller mobilisering,

- behov av utredning inför beslut om långsiktigt stöd eller boende,
- behov av akut avlastning för anhöriga när detta inte kan tillgodoses genom avlösning i hemmet.

Efter slutenvård kan korttidsvistelse beviljas i undantagsfall för ytterligare träning eller återhämtning när direkt hemgång inte bedöms möjlig eller när behovet inte kan tillgodoses i det egna hemmet.

Korttidsvistelse beviljas inte för tillfälliga hinder i bostaden, såsom renovering eller skada, och inte heller vid avsaknad av bostad eller annan bostadssocial problematik. Insatsen beviljas inte när den enskildes behov kan tillgodoses genom hemtjänst, avlösning i hemmet eller dagverksamhet. Beslut om korttidsvistelse ges normalt för en period om sju dagar och ska följas upp i enlighet med bestämmelserna om handläggning och dokumentation i 14 kap. socialtjänstlagen. Om den enskilde har ett beslut om vård- och omsorgsboende och en plats kan verkställas ska korttidsvistelsen avslutas.

Särskilt boende

I de fall den enskildes behov av vård, omsorg och trygghet inte kan tillgodoses på annat sätt kan det bli aktuellt att ansöka om särskilt boende. På samtliga särskilda boenden ingår i grundtryggheten tillgång till personal dygnet runt samt trygghetslarm.

Den enskilde har rätt att i samband med ansökan ange önskemål om specifikt boende. Önskemålet ska beaktas, men i grunden kan en enskild persons önskan om en specifik avdelning eller ett visst boende inte vara avgörande. Det som styr är behovet av särskilt boende.

I de fall den enskilde tackat nej två gånger till anvisat boende kan beslutet omprövas.

Behovet ska grundas på en helhetsbedömning där den enskildes situation och möjligheter ska vägas samman utifrån fysiska, sociala, psykiska, medicinska och existentiella behov. Den enskilde har omfattande och varaktiga behov av omvårdnad, trygghet och/eller stöd och behovet kan inte tillgodoses på annat sätt. Det innebär omfattande behov av personlig omvårdnad när det gäller hygien, klädsel, förflyttning, måltider, kommunikation och tät tillsyn över dygnet.

Medicinskt utlåtande om den enskildes behov kan tas med i helhetsbedömningen, men det är det individuella behovet som styr, inte diagnos eller behovens orsak. Behoven av omvårdnad och trygghet ska inte skäligen gå att tillgodose med insatsen ”stöd i hemmet” eller annat bistånd. Exempel på situationer där hemtjänst inte räcker till är de behov som uppstår med korta eller oförutsägbara intervaller.

Allmänt måste vissa kriterier vara uppfyllda för att den enskilde ska beviljas särskilt boende. Minst ett av följande bedömningskriterier ska vara uppfyllt:

- Den enskildes omvårdnadsbehov är stort över hela dygnet och/eller kombinerat med oförmåga att påkalla hjälp.
- Den enskilde uttrycker stark/ständig oro och/eller kan utgöra en fara för sig själv.
- Hälsotillstånd som påverkar förmågan att fungera i ordinärt boende med punktinsatser av hemtjänst.

Behovet av vård- och omsorgsboende föreligger inte om personens behov kan:

- Tillgodoses med insatser från hemtjänst eller alternativa insatser
- Tillgodoses med hjälpmedel eller bostadsanpassning
- Tillgodoses genom rehabilitering eller habilitering

Om den enskilde av skäl, som exempelvis avsaknad av hiss i fastigheten eller otillgänglig närmiljö, behöver annan bostad, ska i första hand möjlighet till bostadsanpassning eller byte till mer lämplig bostad undersökas av den enskilde.

Är det inte möjligt att verkställa beslutet inom tre månader ska skälen till detta noga dokumenteras. Tackar den enskilde nej till erbjudande från kommunen ska även detta samt orsakerna dokumenteras.

Parboende/medboende

Att kunna fortsätta bo tillsammans på äldre dagar, även när endast en make eller sambo beviljats särskilt boende, är en rättighet. Detta innebär att makar eller sambor ska ges möjlighet att även fortsättningsvis leva tillsammans när en eller båda har ett omsorgsbehov som gör det omöjligt att bo kvar i ordinärt boende.

Parboende

Makar eller personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden, där båda är i behov av och fått biståndsbeslut i form av vård- och omsorgsboende samt önskar fortsätta bo tillsammans, ska erbjudas möjlighet till parboende.

Vid handläggningen ska bådars vilja att bo tillsammans särskilt utredas och dokumenteras. Detta inkluderar samtal med makarna både tillsammans och enskilt, i syfte att säkerställa att viljeyttringen är frivillig och att ingen av parterna utsätts för påverkan, press eller beroendeställning som kan påverka ställningstagandet.

Medboende

Medboende avser en situation där endast en make eller sambo är biståndsberättigad till särskilt boende, men där paret önskar fortsätta bo tillsammans. Beslut om medboende riktas i dessa fall till den biståndsberättigade. Beslutet är således inte en egen insats för den medboende.

Vid prövningen ska handläggaren beakta: varaktigt sammanboende, om det finns en tydlig vilja att fortsätta leva tillsammans och om den biståndsberättigades behov av särskilt boende är fastställt. Skulle behov av bistånd uppstå hos den medboende under vistelsetiden behöver denne ansöka om bistånd och prövas enligt ovan.

Vid ändrade förhållanden

Om den biståndsberättigade avlider och står på hyreskontraktet upphör rätten till bostaden för den medboende. Om den efterlevande önskar bo kvar behöver hen ansöka om särskilt boende. En individuell bedömning görs då utifrån hälsotillstånd och funktionsförmåga. Beslut om särskilt boende beviljas endast om behovet bedöms vara varaktigt och av sådan omfattning att det inte kan tillgodoses på annat sätt.